

Koncentráciu trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu na Slovensku

Obsah

Úvod.....	3
Metodika a metódy skúmania.....	4
Výsledky trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu na Slovensku	8
Výsledky trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu v Českej republike a EÚ	13
Záver.....	17
Použitá literatúra	18

Zoznam grafov a tabuliek

Graf 1: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2017.....	8
Graf 2: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2018.....	8
Graf 3: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2019.....	9
Graf 4: Miera koncentrácie.....	10
Graf 5: Lorenzova krivka	12
Graf 6: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2017 v ČR.....	13
Graf 7: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2018 v ČR.....	13
Graf 8: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2019 v ČR.....	14
Graf 9: Miera koncentrácie.....	15
Graf 10: Porovnanie HHI v Slovenskej a Českej republike	15
Graf 11: Lorenzova krivka	16
Graf 12: Podiely „Big4“ na štatutárnych auditoch SVZ, na tržbách za štatutárne audity SVZ a na tržbách za audity ostatných subjektov, členenie podľa jednotlivých členských štátov (2018).....	16
Tabuľka 1: Miera koncentrácie na trhu v SR	9
Tabuľka 2: Výsledky HH indexu	10
Tabuľka 3: Miera koncentrácie na trhu v ČR	14

Úvod

Podniky by mali v rámci svojej činnosti a obchodných aktivít zamerať úsilie aj na identifikáciu príležitostí a hrozieb v odvetví, v ktorom pôsobia a vyhodnocovať danú situáciu. Pomerne jednoduchým nástrojom ako sledovať a vyhodnocovať situáciu v odvetví s ohľadom na súčasných ale aj potenciálnych konkurentov je meranie koncentrácie na trhu.

Mnohí autori, či už domáci alebo zahraniční, sa venovali problematike merania koncentrácie a jej významu pre podnik. Autorka Kavčáková (2018) vo svojej práci uvádza, že meranie koncentrácie daného odvetvia nadobúda význam predovšetkým preto, že úzko súvisí s konkurencieschopnosťou podnikov v danom odvetví. Autorka Fendeková (2017) uvádza, že základným indikátorom stupňa koncentrácie je podiel sledovaného ukazovateľa konkrétneho subjektu na hodnote tohto ukazovateľa v rámci odvetvia alebo špecificky definovanej skupiny subjektov. Medzi ďalšie, v praxi veľmi často používané, metódy na analýzu trhu patrí špeciálny index na meranie koncentrácie v odvetví, a to miera koncentrácie najsilnejších firiem v odvetví (Brezina & Pekár, 2013).

Najznámejšou metódou hodnotenia koncentrácie na trhu je metóda - Herfindahlov-Hirschmanov index, ktorý vyjadruje absolútnu mieru koncentrácie / špecializácie. Autor Kvålseth (2018) uvádza, že Hirfindahlov-Hirschmanov index (HHI) je štandardný index používaný pri analýze stupňa trhovej koncentrácie konkrétneho odvetvia na konkrétnom geografickom trhu. Používa sa ako náhrada za úroveň hospodárskej súťaže na trhu, ktorá meria, ako blízko je trh k monopolu alebo k dokonalému konkurenčnému scenáru.

Aj trh poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu sa postupne rozvíja. Vysoká koncentrácia na trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu je problematická pre menšie audítorské spoločnosti, ktoré vo vysoko koncentrovanom prostredí nedokážu konkurovať veľkým audítorským spoločnostiam (tzv. Big4). Preto je potrebné, aby príslušné orgány monitorovali vývoj na trhu, najmä pokiaľ ide o riziká vyplývajúce z vysokej koncentrácie na trhu, a to aj v rámci špecifických odvetví, a činnosti výborov pre audit. Aj Úrad pre dohľad nad výkonom auditu v rámci svojej činnosti monitoruje situáciu na trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu, analyzuje riziká vyplývajúce z vysokého výskytu nedostatkov v kvalite štatutárneho audítora alebo audítorskej spoločnosti vrátane systémových nedostatkov v sieti audítorských spoločností a vyhodnocuje potrebu prijať opatrenia na zníženie takýchto rizík.

Metodika a metódy skúmania

V rámci sledovania trhu s audítorskými spoločnosťami sme sa zamerali na tie audítorské spoločnosti, ktoré poskytujú a vykonávajú audit v subjektoch verejného záujmu (ďalej aj „SVZ“). Subjekt verejného záujmu je definovaný zákonom č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Subjektom verejného záujmu sa v zmysle zákona rozumie:

- účtovná jednotka, ktorá emitovala cenné papiere, a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu ktoréhokoľvek členského štátu,
- banka a pobočka zahraničnej banky,
- Exportno-importná banka Slovenskej republiky,
- poisťovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne,
- zaistovňa, pobočka zaistovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej zaistovne,
- zdravotná poisťovňa,
- správcovská spoločnosť a pobočka zahraničnej správcovskej spoločnosti,
- dôchodková správcovská spoločnosť,
- doplnková dôchodková spoločnosť,
- Burza cenných papierov,
- Železnice Slovenskej republiky,
- účtovná jednotka zostavujúca konsolidovanú účtovnú závierku ústrednej správy,
- vyšší územný celok,
- účtovná jednotka, ktorá je obcou, mestom alebo mestskou časťou podľa osobitných predpisov, od účtovného obdobia, ktorému predchádzajú najmenej dve po sebe idúce účtovné obdobia, v ktorých spĺňala tieto podmienky:
 1. celková suma jej majetku presiahla 100 000 000 eur, pričom sumou majetku sa rozumie suma zistená z konsolidovanej účtovnej závierky účtovnej jednotky verejnej správy,
 2. počet obyvateľov presiahol 50 000.

V Českej republike upravuje výkon auditu zákon č. 93/2009 Sb. o auditorech a o zmene některých zákonů. Vymedzenie subjektov verejného záujmu upravuje zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Podľa tohto zákona sa za subjekt verejného záujmu v Českej republike považuje účtovná jednotka so sídlom v České republike, ktorá je :

- uvedená v § 19a ods. 1 (účtovná jednotka, ktorá je obchodnou spoločnosťou a je emitentom investičných cenných papierov prijatých na obchodovanie na európskom regulovanom trhu),
- bankou podľa zákona upravujúceho činnosť bánk alebo sporiteľným a úverovým družstvom podľa zákona upravujúceho činnosť sporiteľných a úverových družstiev,
- poisťovňou alebo zaistovňou podľa zákona upravujúceho činnosť poisťovní a zaistovní,
- dôchodkovou spoločnosťou podľa zákona upravujúceho dôchodkové sporenie alebo doplnkové dôchodkové sporenie, alebo
- zdravotnou poisťovňou.

S cieľom zvýšiť dôveru v štatutárny audit subjektov verejného záujmu je dôležité, aby sa zvýšila transparentnosť výkazníctva zo strany štatutárnych audítorov a audítorských spoločností. Audítori a audítorské spoločnosti sú v zmysle nariadenia EÚ povinné zverejniť relevantné finančné informácie v správe o transparentnosti, najmä pokiaľ ide o ich celkový obrat rozdelený podľa tržieb za štatutárny audit účtovných záznamov subjektov verejného záujmu a subjektov patriacich do skupiny podnikov, ktorých materským podnikom je subjekt verejného záujmu, tržieb za štatutárny audit účtovných záznamov ostatných subjektov, tržieb z povolených neaudítorských služieb subjektom, ktoré sú auditované štatutárnym audítorom alebo audítorskou spoločnosťou a tržieb z neaudítorských služieb ostatným subjektom.

Údaje o audítorských spoločnostiach boli spracované prostredníctvom správ o transparentnosti za roky 2017 - 2019.

Ako prvý krok bol vyčíslený trhovú podiel každej audítorskej spoločnosti v danom odvetví, pretože nami použité metódy, pomocou ktorých budeme vyhodnocovať stupeň koncentrácie v odvetví, vychádzajú z tzv. trhového podielu. Trhovú podiel predstavuje podiel firmy na danom relevantnom trhu, prípadne odvetví, pričom vychádzať budeme zo vzťahu:

$$r_k = \frac{q_k}{Q}$$

kde

q_k – objem k-tej firmy v danom odvetví,

Q – celkový objem produkcie odvetvia.

Ako nástroje na meranie koncentrácie v odvetví boli použité metódy, ktoré sú popísané vyššie a to miera koncentrácie a Herfindahlov- Hirschmanov index.

Miera koncentrácie (CR_m)

Miera koncentrácie (CR_m – *Concentration Ratio*) je bežne používaný spôsob merania koncentrácie pre m najsilnejších firiem v odvetví v zmysle trhového podielu homogénnej produkcie. Pomocou miery koncentrácie pre m najsilnejších firiem v odvetví sa jednoducho vyjadří ich trhovú podiel na celkovej produkcii všetkých firiem v danom odvetví, pričom platí: $s_1 \geq s_2 \geq s_3 \geq \dots \geq s_n$ kde s_i predstavuje výšku trhového podielu.

$$CR_m = \sum_{i=1}^m s_i \quad m \in \langle 1; n \rangle$$

Tento indikátor môže nadobudnúť hodnoty z intervalu $0 \leq CR_m \leq 1$. Zvyčajne sa CR_m kvantifikuje pre $m = 4, 8, 10, 25, 50, 100$, alebo $m = 3, 6, 25, 50, 100$ najsilnejších firiem v odvetví. Pri posudzovaní koncentrácie na základe miery koncentrácie pre štyri najsilnejšie firmy v odvetví (CR_4) podľa FTC USA je dané odvetvie:

- nekoncentrované, 4 najsilnejšie firmy produkujú menej ako 25 % produkcie odvetvia ($CR < 0,25$)
- stredne koncentrované, ak 4 najsilnejšie firmy v odvetví produkujú aspoň 25 % a menej ako 50 % produkcie odvetvia ($0,25 \leq CR < 0,50$)

- koncentrované, ak 4 najsilnejšie firmy v odvetví produkujú aspoň 50 % produkcie odvetvia (4 CR ≥ 0,50).

Použitý bol aj marginálny koeficient koncentrácie (MCR), ktorý predstavuje rozdiel medzi indexom koncentrácie najväčších ôsmych firiem a štyroch firiem v odvetví.

Herfindahlov-Hirschmanov index (HHI)

Herfindahlov-Hirschmanov index (HHI) sa používa na meranie intenzity (stupňa) súťaže medzi podnikmi v určitom odvetví. Tento ukazovateľ štruktúry trhu, t.j. jeho koncentrácie, sa používa vo väčšine štúdií. Herfindahlov-Hirschmanov index zahŕňa počet aj relatívnu veľkosť podnikov v odvetví (ich podiel na trhu), a teda slúži ako indikátor hospodárskej súťaže na trhu. Vzhľadom na to, že je pre podnik dôležité sledovať koncentráciu vo svojom odvetví a relatívnou jednoduchosťou výpočtu tohto indexu, slúži ako regulátor, a taktiež ako plánovací nástroj pre vedenie podniku. Americké antitrustové orgány dokonca Herfindahlov-Hirschmanov index používajú ako prvý podnet na vyšetrovanie, ak má dôjsť k zlúčeniu alebo akvizícii na trhu.

Herfindahlov-Hirschmanov index je konvexná funkcia trhových podielov všetkých podnikov v konkrétnom odvetví, pričom sa vypočíta podľa vzťahu uvedeného nižšie (Slávik, 2009). Herfindahl-Hirschmanov index (HHI) ako nástroj používaný na meranie trhovej koncentrácie sa počíta ako súčet druhých mocnín trhových podielov jednotlivých podnikov. Tento nástroj sa často používa na hodnotenie vplyvu fúzií na koncentráciu na trhu, napr. v EÚ alebo USA. HHI sa používa v dvoch formách:

- Hodnota HHI sa vyjadrí ako číslo od 0 do 1,
- Hodnota HHI sa vyjadrí ako % na druhú (t. j. vynásobí sa 10 000).

Herfindahlov-Hirschmanov index vychádza z nasledujúceho vzťahu:

$$HHI = \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i}{\sum_{i=1}^n x_i} \right)^2$$

kde:

n – počet všetkých podnikov v odvetví,

x_i – podiel i-tého podniku na celkovom výkone odvetvia v %.

Jeho hodnota sa môže pohybovať od 10 000 (ak sa v odvetví nachádza iba jeden podnik) do 0 (ak je v odvetví nekonečný počet podnikov s rovnakými trhovými podielmi). Podľa hodnoty Herfindahlovho-Hirschmanovho indexu sa odvetvia na základe amerických predpisov klasifikujú na:

- nekoncentrované (HHI < 1000)
- mierne koncentrované (HHI od 1000 - 1800)
- vysoko koncentrované (HHI > 1800).

Zníženie počtu podnikov v odvetví, t.j. koncentrácie podielu na trhu na menej podnikov, hodnotu Herfindahlovho-Hirschmanovho indexu zvyšuje, a teda vyššie hodnoty

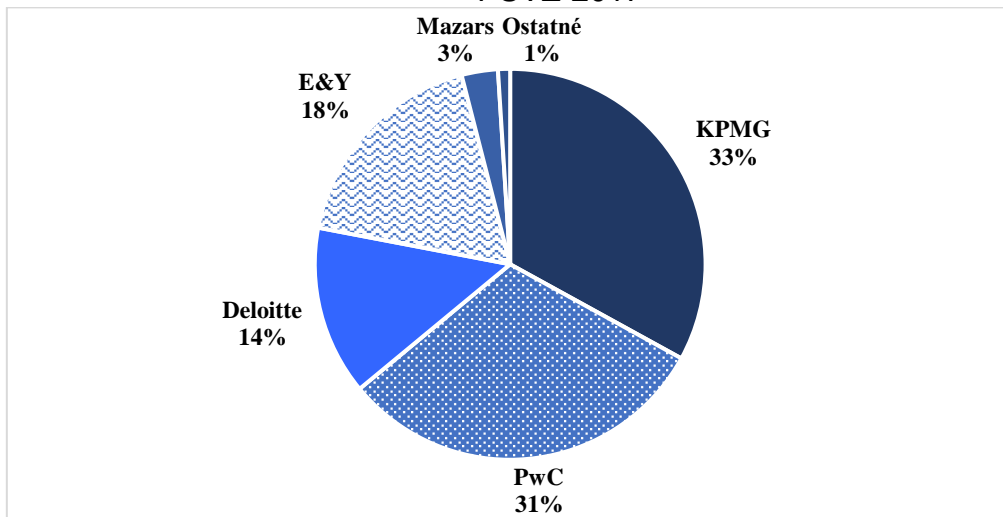
Herfindahlovho-Hirschmanovho indexu reprezentujú menej konkurenčné trhy. V prípade výskytu iba jedného podniku na trhu, monopolistu, by mal tento trh najvyššiu koncentráciu.

Ak by sme však hodnotili dokonale konkurenčný trh, tak by mal najnižšiu koncentráciu, pretože podľa klasickej ekonomickej definície hospodárskej súťaže, sú trhy s rovnomerne vyváženými podnikmi schopné byť konkurencieschopnejšie ako trhy, v ktorých sú niektoré podniky väčšie a silnejšie ako ich konkurenti na danom trhu.

Výsledky trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu na Slovensku

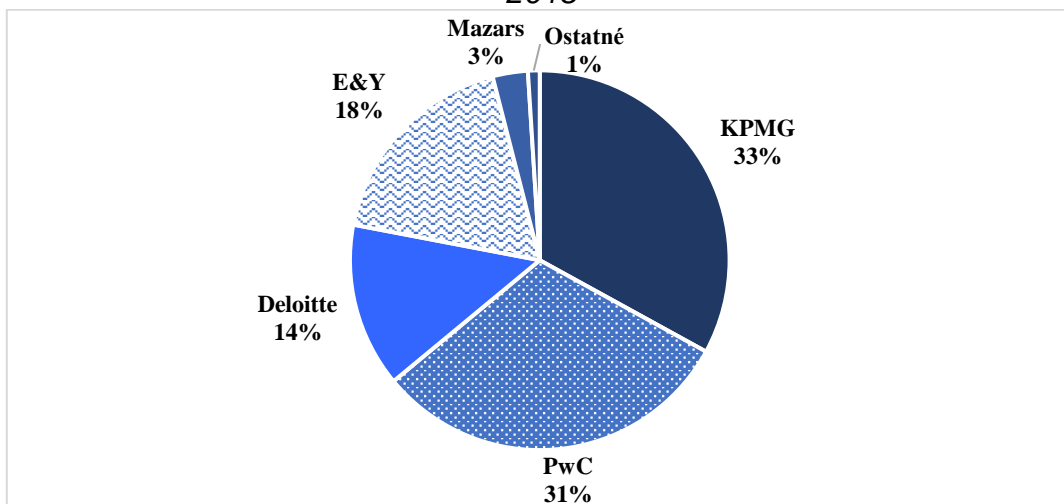
Pri analýze trhu na Slovensku by sme sa najprv zamerali na trhovú koncentráciu najväčších hráčov na trhu audítorských služieb SVZ. V nasledujúcich grafoch sú uvedené trhové podiely audítorských spoločností na Slovensku za roky 2017 - 2019.

Graf 1: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2017

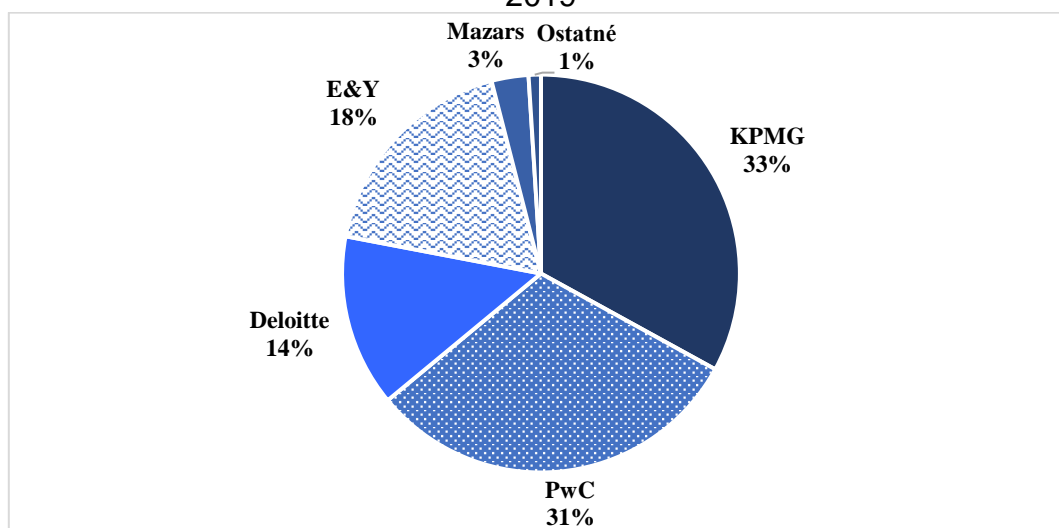
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Graf 2: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2018

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Graf 3: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o. (PwC) je najsilnejším hráčom na slovenskom trhu poskytovaní audítorských služieb subjektom verejného záujmu. Svoje postavenie potvrdzuje za posledné dve obdobia. Celkovo „Big4“ (Deloitte, E&Y, KPMG, PwC) potvrdzujú svoju dominanciu na trhu. Zároveň, tržby za štatutárny audit v subjektoch verejného záujmu zaznamenali medziročný nárast o 4 % (v roku 2018 o 2 %). Žiadna z ďalších audítorských spoločností sa nedokázala priblížiť k výsledkom „Big4“. Už na základe prvotného zhodnotenia trhových podielov je zrejmé, že na vybranom trhu existuje vysoká koncentrácia.

Miera koncentrácie

Následne vypočítame a posúdime koncentráciu odvetvia pomocou indexu pomeru koncentrácie a marginálneho koeficientu koncentrácie a porovnáme ich výsledky s Herfindahlovým-Hirschmanovým indexom.

Tabuľka 1: Miera koncentrácie na trhu v SR

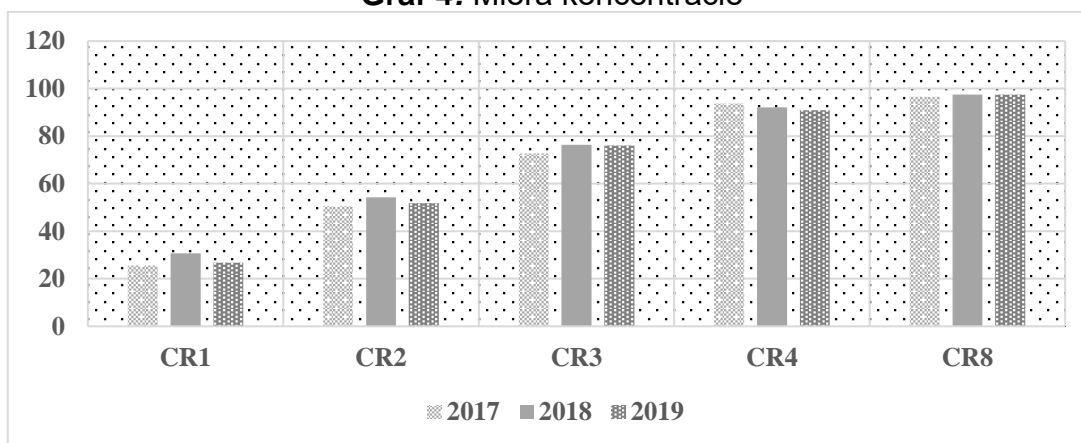
Ukazovateľ Tržby za audit v SVZ	Hodnota 2019	Ukazovateľ Tržby za audit v SVZ	Hodnota 2018	Ukazovateľ Tržby za audit v SVZ	Hodnota 2017
CR1	27	CR1	31	CR1	26
CR2	52	CR2	54	CR2	51
CR3	76	CR3	76	CR3	73
CR4	91	CR4	92	CR4	94
CR8	97	CR8	98	CR8	97
MCR	6	MCR	5	MCR	3

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Ak sa pozrieme na ukazovatele koncentrácie v roku 2017 CR3 a CR4 týkajúce sa celkových tržieb, vidíme, že v oboch prípadoch boli dosiahnuté kritické limity. To naznačuje, že v oblasti poskytovaní a výkonu auditu v subjektoch verejného záujmu je vysoká koncentrácia. „Big4“ predstavuje 93,78 % (CR = 0,9378) trhu výkonu

auditu v subjektoch verejného záujmu v Slovenskej republike. Okrem toho existuje relatívne vysoký podiel dvoch najväčších audítorských spoločností, kedy tieto ovládajú viac ako 50 % tržieb v odvetví. Marginálny koeficient koncentrácie (MCR) predstavuje rozdiel medzi indexom koncentrácie najväčších ôsmich podnikov a štyroch podnikov v odvetví. Z hodnôt marginálneho koeficientu koncentrácie vieme vyčítať, že druhá štvorica podnikov zaostáva za prvou štvoricou podnikov v roku 2017 o 9,11 %. Koncentrácia sa v priebehu sledovaných rokov výrazne nemenila, štyri najvýznamnejšie podniky ovládajú v rozmedzí od 90,97 - 93,78 % trhu, pričom dve najsilnejšie audítorské spoločnosti permanentne ovládajú viac ako 50 % trhu v oblasti výkonu auditu v subjektoch verejného záujmu.

Graf 4: Miera koncentrácie

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Herfindahlov-Hirschmanov index

Tabuľka 2: Výsledky HH indexu

Názov audítorskej spoločnosti	podiel 2019 (%)	HHI 2019	podiel 2018 (%)	HHI 2018	podiel 2017 (%)	HHI 2017
ACCEPT AUDIT & CONSULTING, s.r.o.	1,7	2,9	1,2	1,4	0,6	0,4
AGV audit spol. s r.o.	0,1	0,0	0,1	0,0	X	X
AUDANA Audit, s.r.o.	0,2	0,0	X	X	0,1	0,0
AUDIT - EXPERT, s.r.o.	X	X	0,0	0,0	0,0	0,0
AUDITCON SLOVAKIA s.r.o.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
AV Audit, s.r.o.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AVA audit, spol. s r.o.	0,1	0,0	X	X	X	X
AZ AUDITING, s.r.o.	0,0	0,0	X	X	X	X
BDO Audit, spol. s r.o.	0,6	0,3	0,5	0,2	0,6	0,4
BDR, spol. s r.o.	0,8	0,6	1,1	1,3	1,0	0,9
Boržík & partners, s.r.o.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BPS Audit, s.r.o.	0,0	0,0	X	X	X	X
D.E.A. Consult Trenčín, s.r.o.	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Deloitte Audit s.r.o.	25,1	627,5	23,6	555,8	22,2	493,6

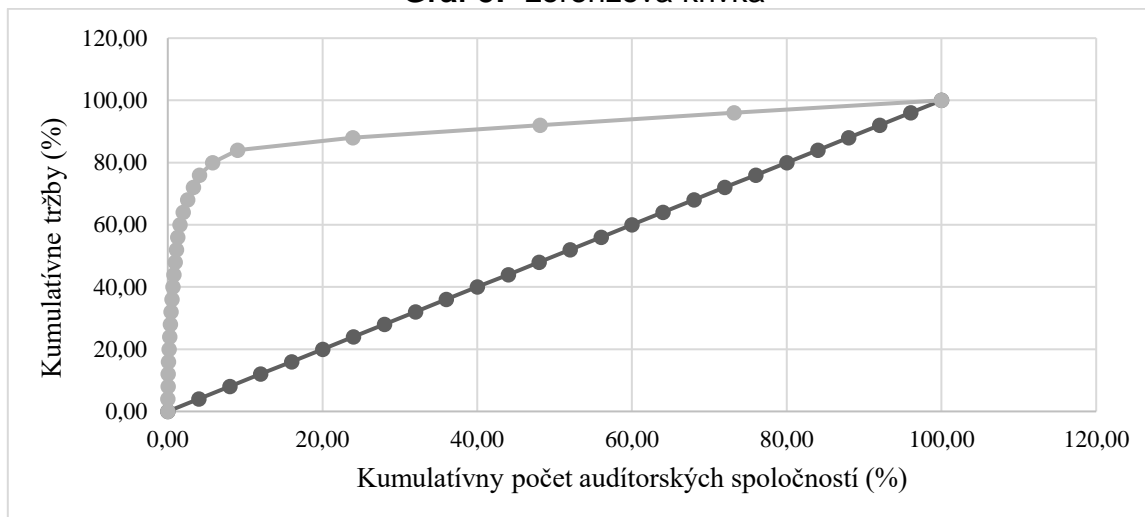
Názov audítorskej spoločnosti	podiel 2019 (%)	HHI 2019	podiel 2018 (%)	HHI 2018	podiel 2017 (%)	HHI 2017
<i>DOMINANT AUDIT s.r.o.</i>	0,0	0,0	X	X	X	X
<i>ECOVIS blf sk s.r.o.</i>	0,1	0,0	X	X	X	X
<i>ECOVIS LA Partners Audit, s.r.o.</i>	X	X	0,2	0,0	0,1	0,0
<i>EKOPRAKTIK, spol. s r.o.</i>	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0
<i>Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o.</i>	14,9	220,8	15,8	248,8	20,6	425,7
<i>FS consulting, s.r.o.</i>	0,4	0,2	0,4	0,2	0,3	0,1
<i>GEOAUS, s.r.o.</i>	X	X	X	X	0,1	0,0
<i>INTERAUDIT Group, s.r.o.</i>	0,3	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1
<i>INTERAUDIT INTERNATIONAL, s.r.o.</i>	X	X	0,0	0,0	X	X
<i>INTERAUDIT Zvolen, spol. s r.o.</i>	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0
<i>KL T AUDIT, spol.s r.o.</i>	X	X	X	X	0,0	0,0
<i>KPMG Slovensko spol. s r.o.</i>	24,2	587,5	22,1	489,1	25,6	657,0
<i>KREDIT AUDIT</i>	X	X	X	X	0,0	0,0
<i>MANDAT AUDIT, s.r.o.</i>	X	X	0,1	0,0	0,1	0,0
<i>Mazars Slovensko, s.r.o.</i>	3,3	10,7	2,3	5,4	0,7	0,5
<i>PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.</i>	26,8	719,5	30,6	938,8	24,9	619,9
<i>RENTABIL BRATISLAVA s.r.o.</i>	X	X	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>RVC Senica s.r.o.</i>	0,2	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0
<i>STRAKA & Partners, s.r.o.</i>	X	X	X	X	0,0	0,0
<i>TAX-AUDIT Slovensko, spol. s r.o.</i>	X	X	X	X	0,0	0,0
<i>TPA AUDIT, s.r.o.</i>	0,1	0,0	0,2	0,0	0,8	0,7
<i>VGD SLOVAKIA s. r. o.</i>	0,8	0,6	0,8	0,6	0,7	0,5
SPOLU	100,0	2170,8	100,0	2241,8	100,0	2200,0

Vysvetlivky: X- audítorská spoločnosť nevykonala audit v SVZ

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Situáciu na audítorskom trhu v oblasti výkonu auditu v subjektoch verejného záujmu na Slovensku zobrazuje Herfindahlov-Hirschmanov index, ktorý vykazuje hodnotu viac ako 1800. Z tohto dôvodu môžeme situáciu zhodnotiť tak, že odvetvie výkonu auditu v subjektoch verejného záujmu je vysoko koncentrované. Najvyšší trhoví podiel patrí audítorským spoločnostiam patriacim do tzv. „Big4“. Vizualizáciu nerovnomerného rozdelenia tržieb za audit v subjektoch verejného záujmu najlepšie demonštruje Lorenzova krivka - nasledujúci graf zobrazuje situáciu na trhu za rok 2019.

Graf 5: Lorenzova krivka

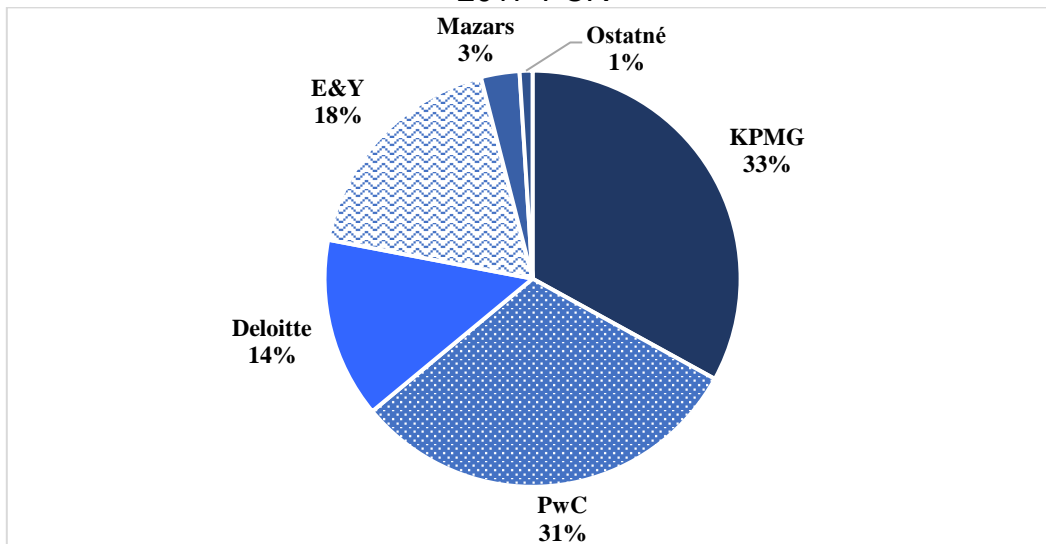

Zdroj: *Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti*

Výsledky trhu poskytovania služieb štatutárneho auditu subjektom verejného záujmu v Českej republike a EÚ

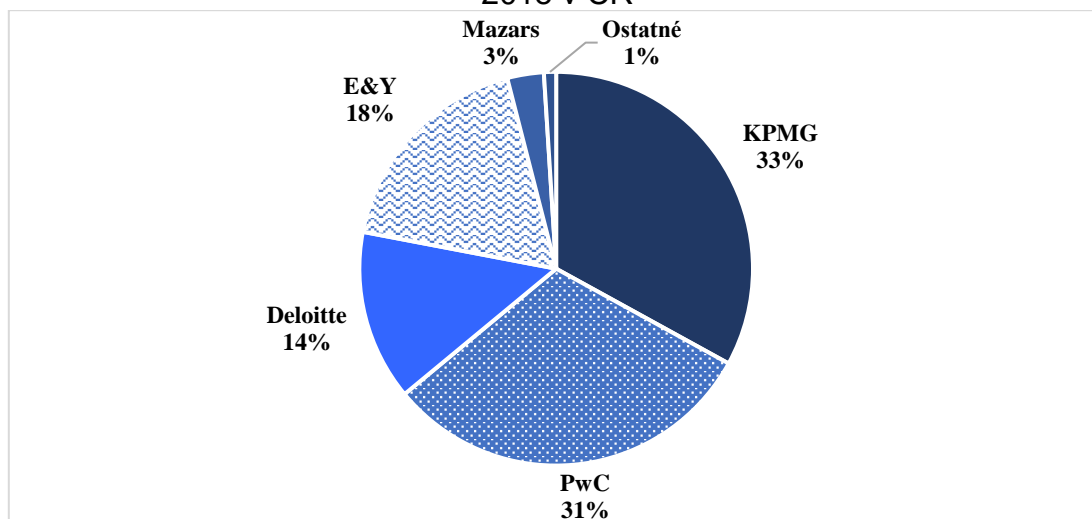
Výsledky koncentrácie trhu poskytovania audítorských služieb v Českej republike možno považovať za veľmi podobné ako na Slovensku. V nasledujúcich grafoch sú uvedené trhové podiely jednotlivých audítorských spoločností v Českej republike za roky 2017 - 2019.

Graf 6: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2017 v ČR

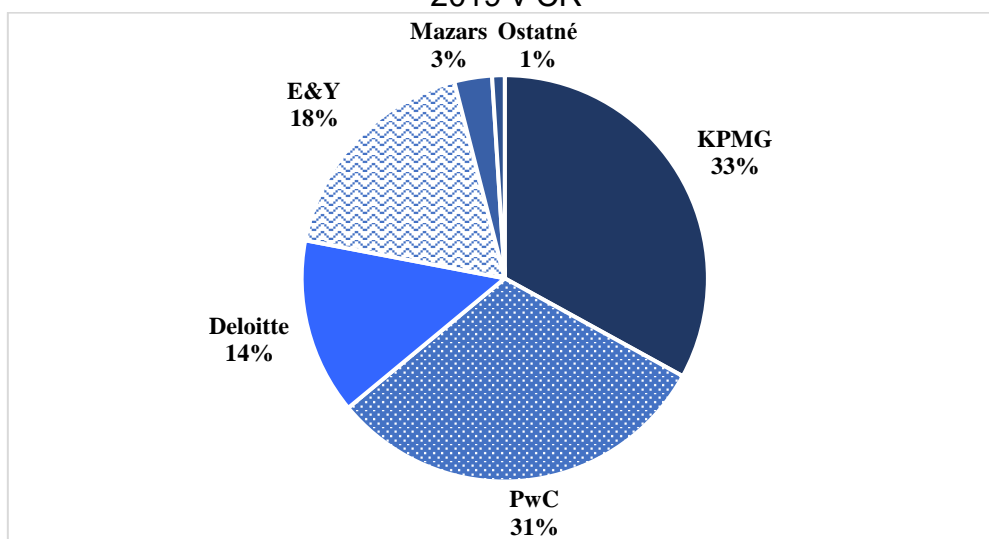
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Graf 7: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2018 v ČR

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Graf 8: Trhový podiel audítorských spoločností na tržbách za štatutárny audit v SVZ-2019 v ČR

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

V Českej republike, tak ako na Slovensku, sú najsilnejšími hráčmi na trhu poskytovania audítorských služieb subjektom verejného záujmu audítorské spoločnosti patriace do „Big4“. Keďže dve najsilnejšie spoločnosti ovládajú viac ako 60 % trhu, možno potvrdiť vysokú koncentráciu.

Miera koncentrácie

Následne vypočítame a posúdime koncentráciu odvetvia pomocou indexu pomeru koncentrácie a marginálneho koeficientu koncentrácie a porovnáme ich výsledky s Herfindahlovým-Hirschmanovým indexom.

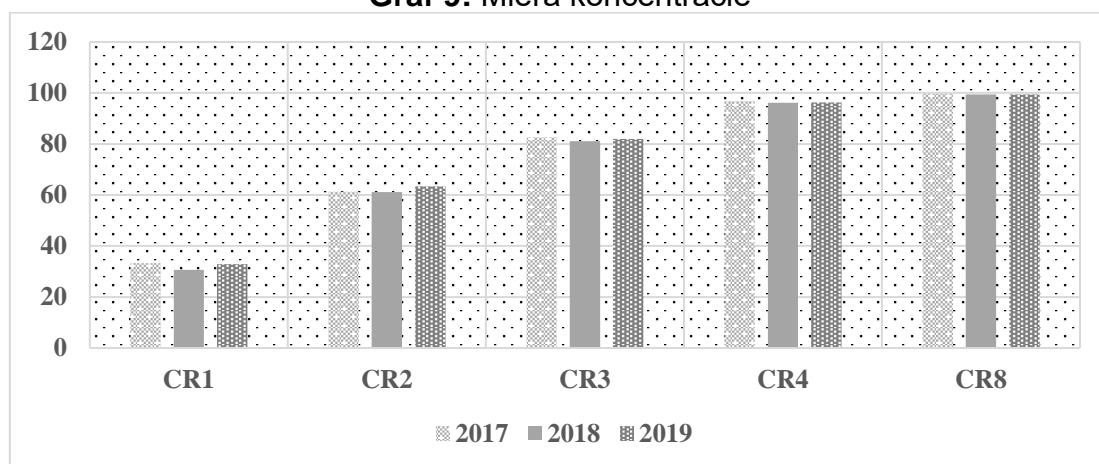
Tabuľka 3: Miera koncentrácie na trhu v ČR

Ukazovateľ Tržby za audit v SVZ	Hodnota 2019	Ukazovateľ Tržby za audit v SVZ	Hodnota 2018	Ukazovateľ Tržby za audit v SVZ	Hodnota 2017
CR1	33	CR1	31	CR1	33
CR2	63	CR2	61	CR2	61
CR3	82	CR3	81	CR3	83
CR4	96	CR4	96	CR4	97
CR8	99	CR8	99	CR8	100
MCR	3	MCR	3	MCR	3

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

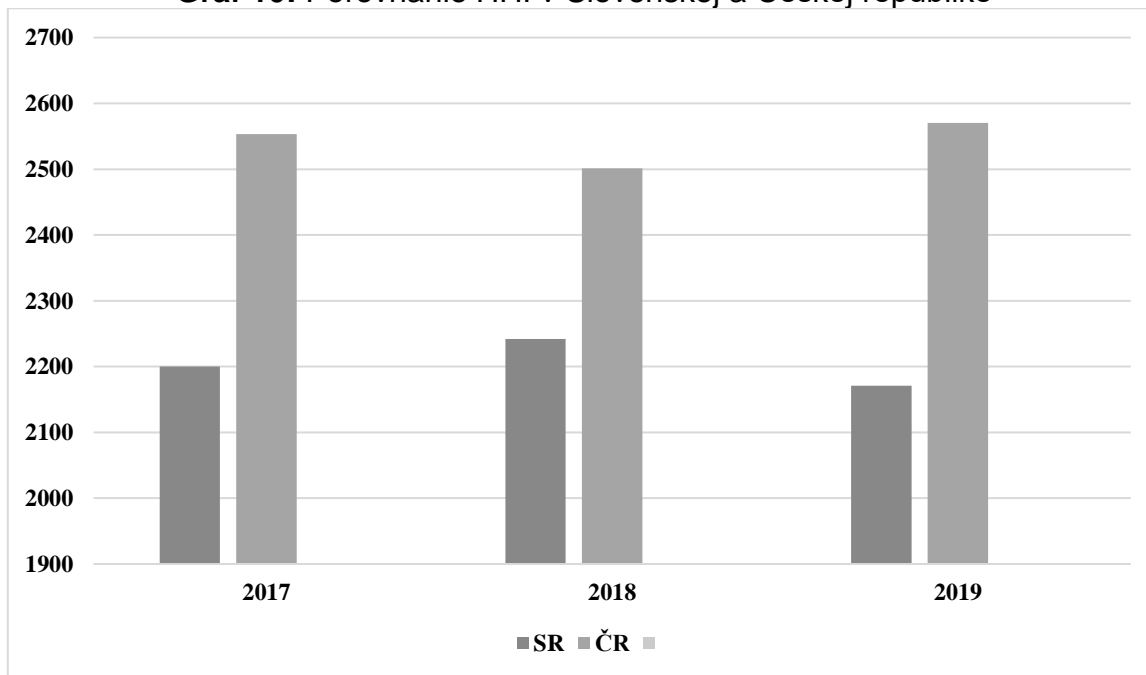
Ak sa pozrieme na ukazovatele koncentrácie v roku 2017 CR3 a CR4 týkajúce sa celkových tržieb, vidíme, že v oboch prípadoch boli dosiahnuté kritické limity. To naznačuje, že v oblasti poskytovania a výkonu auditu v subjektoch verejného záujmu je vysoká koncentrácia. „Big4“ predstavuje 96,79 % trhu výkonu auditu v subjektoch verejného záujmu v Českej republike. Okrem toho existuje relatívne vysoký podiel dvoch najväčších spoločností, kedy dve najsilnejšie spoločnosti ovládajú viac ako 60 % tržieb v odvetví. Z hodnôt marginálneho koeficientu koncentrácie vieme vyčítať, že druhá štvorica podnikov zaostáva za prvou štvoricou podnikov v roku 2017 o 2,87 %.

Graf 9: Miera koncentrácie

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

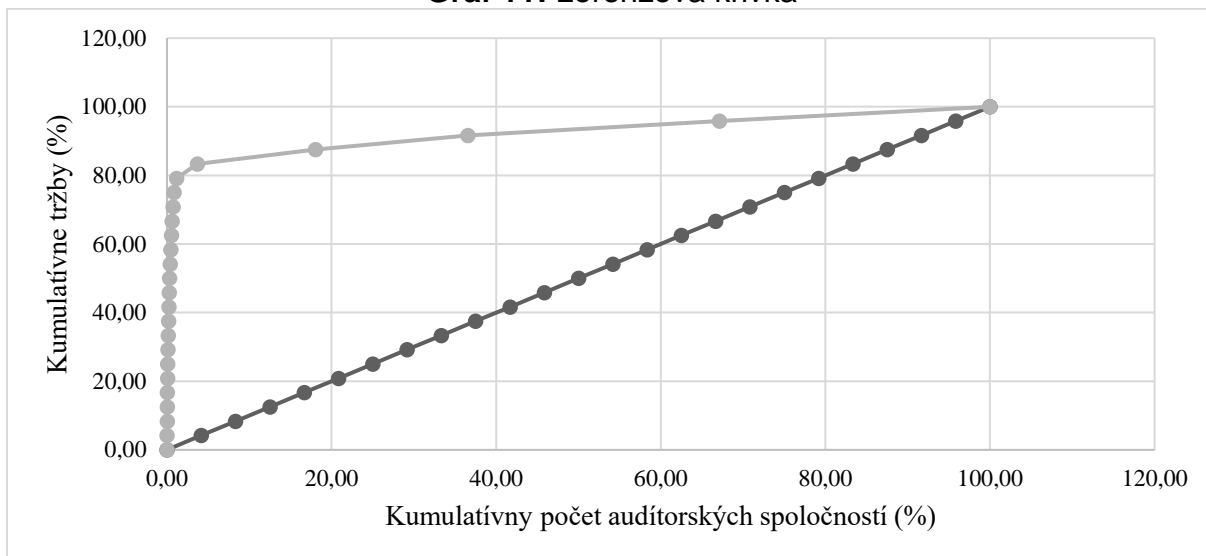
Graf 10: Porovnanie HHI v Slovenskej a Českej republike

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti

Herfindahlov-Hirschmanov index vykazuje hodnotu viac ako 1800. Z tohto dôvodu môžeme situáciu zhodnotiť tak, že výkon auditu v subjektoch verejného záujmu je vysoko koncentrovaný aj v prípade českého trhu poskytovania audítorských služieb. Najvyšší trhový podiel patrí audítorským spoločnostiam patriacim do tzv. „Big4“, pričom tento je vyšší ako na Slovensku. Vizualizáciu nerovnomerného rozdelenia tržieb za audit v subjektoch verejného záujmu najlepšie demonštruje Lorenzova krivka – zobrazuje situáciu na trhu za rok 2019.

Graf 11: Lorenzova krivka

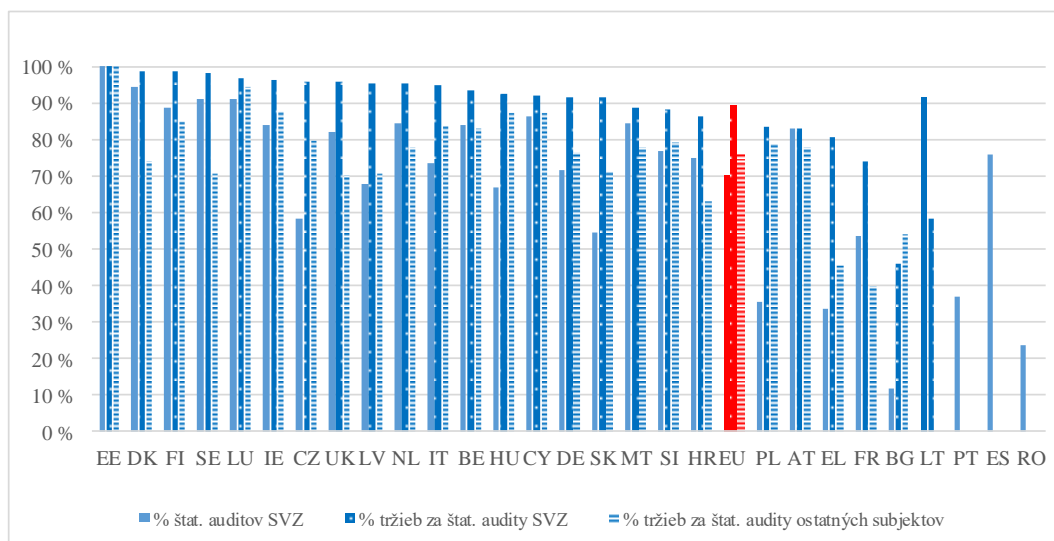

Zdroj: *Vlastné spracovanie podľa správ o transparentnosti*

Európska únia

V rámci EÚ v období rokov 2015 – 2018 pretrvávala vysoká koncentrácia trhu. Spoločnosti „Big4“ zostali z celkového pohľadu aj naďalej najväčšími auditorskými spoločnosťami. Priemerný tržový podiel mala „Big4“ v EÚ vo výške 70 % zo všetkých štatutárnych auditov SVZ.

Graf 12: Podiely „Big4“ na štatutárnych auditoch SVZ, na tržbách za štatutárne audity SVZ a na tržbách za audity ostatných subjektov, členenie podľa jednotlivých členských štátov (2018)

Zdroj: *SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKE A EURÓPSKEMU VÝBORU PRE SYSTÉMOVÉ RIZIKÁ o vývoji na trhu EÚ so službami štatutárneho auditu poskytovanými subjektom verejného záujmu v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) č. 537/2014*

Záver

Vysoká koncentrácia trhu audítorských služieb poskytovaným subjektom verejného záujmu je ovplyvnená viacerými faktormi. Jedným z nich je fakt, že mnohé subjekty verejného záujmu sú veľké a špecifické účtovné jednotky. Výkon auditu si vyžaduje dostatočné personálne a časové kapacity, ako aj znalosti a skúsenosti z oblasti predmetu ich podnikania. Auditované subjekty sú často pri výbere štatutárneho audítora ovplyvnené aj rozhodnutím materskej firmy v prípade, že sú súčasťou konsolidovaného celku. Pri výkone auditu v subjektoch verejného záujmu je potrebné dodržiavať prísnejšie požiadavky, ktoré vyplývajú z nariadenia EÚ, zo zákona, ako aj z Etického kódexu audítora, čo môže spôsobiť, že menšie audítorské spoločnosti sa rozhodnú vôbec neuchádzať o zákazky na štatutárny audit v subjektoch verejného záujmu.

Použitá literatúra

1. Brezina, I. - Pekár, J. (2013). Analýza citlivosti hodnôt Herfindahlovho - Hirschmanovho indexu slovenského bankového sektora. *Politická ekonomie*. Vol. 6, pp. 735–751. ISSN 2336-8225
2. Fendeková, E. (2017). Kvantitatívna analýza stavu a vývoja konkurenčného prostredia v bankovom sektore Slovenska: Quantitative analysis of the state and development the competitive environment in the Slovak banking sector. In *Ekonomika, financie a manažment podniku - 2017: zborník vedeckých prác*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, pp. 148–157. ISBN 978-80-225-4435-1.
3. Kavčáková, M. (2018). Hodnotenie koncentrácie odvetvia pomocou Herfindahlovho-Hirschmanovho indexu a jeho komparácia s ostatnými ukazovateľmi koncentrácie odvetvia. *Finančné trhy*. 4/2018. ISSN 1336-5711.
4. Kvålseth, T. O. (2018). Relationship between concentration ratio and Herfindahl-Hirschman index: A re-examination based on majorization theory. *Heliyon*. Vol. 4, pp. 1–24. ISSN 2405-8440.
5. SLÁVIK, Štefan. *Strategický manažment*. 2. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2009. 403 s. ISBN 978-80-89393-08-4
6. Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví
7. Zákon č. 93/2009 Sb. o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
8. Zákon č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov